

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI: Pentru Austro-Ungari'a pe ann . . 5 fl.—cr. " " " " 1/2 annu 2 fl.50cr. Pentru Romani'a si străinătate pe ann 14 fr. " " " " pe 1/2 a. 7 fr.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU: Pentru publicatiunile de trei ori ce contienn cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele sè se adreseze la Redactiunea dela „Biserica si Scól'a.“ Èr banii de prenumeratiune la „TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.“</p>
--	--	--

Comitetulu parochialu cá si custode alu moralitáti publice.

Pentru realisarea oricarei idei mari de lipsa este cá mai nainte de tóte sè se cascige câte unu cercu de ómeni, cari prin valórea loru intelectuala si morala se póta face, cá respectiv'a ideia sè se respandésca in cercuri totu mai estinse, si astfeliu sè-se populariseze, si sè se puna in aplicare de toti pre ceice ii-privesce.

Acést'a este calea, pre carea s'au respanditu tóte ideile mari, câte s'au ivitu in lume.

Tienendu contu de acestu resultatu alu esperintiei legiutorinlu bisericescu, cand prin legea fundamentala a datu impulsu nou la desvoltarea nóstra pre terenulu bisericescu-culturalu — in parochia a datu bisericéi propunetórie unu puternicu spriginu in comitetulu parochialu.

In punctulu 13 alu §-lui 23 din statutulu organicu, in carele legea specifica sfer'a de activitate a comitetului parochialu cetimu urmatórele: „A priveghiá asupra religiositáti si moralitáti membriloru parochiali, precum si pentru desradecinarea datineloru stangace si a desfranárii prin medilóce morale si pedepse mai mici bisericesci, si a cere ajutoriulu protopresviterului, ér la casu de necessitate alu episcopului spre restaurarea religiositáti si moralitáti.“

Este de mare importantia missiunea, ce o incredintiéza legiutorinlu prin acestu punctu comitetului parochialu. Decretatu si pusu este comitetulu prin acestu punctu de pazitoriu alu moralitáti publice.

Si bine este astfeliu. In comitetu de regula functionéza ómenii cei mai de frunte din parochia, ómeni cari prin alegere au doveditu, ca posedu increderea parochiei. Naturalu lucru este dara, ca acesti betrani ai satului, luminati fiendu asupra positiunei, ce li-o creéza legea — voindu a-si valorá influinti'a, ce o posedu in comuna, potu face cele mai mari servitie.

Doce lucruri se receru dara, pentrucá comitetulu se póta efeptuí cu succesu missiunea ce i-o incredintiéza legea intru promovarea moralitáti publice

din parochia, si anume: se recere, cá acestu insemnatu organu alu parochiei se fie bine luminatu asupra positiunei sale, si se aiba destula bunavointia.

Dupa cele ce le vedemu, si dupa cum cunóscem noi comitetele parochiale — ar comite o sminta mare, si chiar ar fi nedreptu omulu, carele ar cutezá se dispute comiteteloru nóstre vre un'a din aceste doue recerintie. De aceea afirmámu, ca nici un'a din aceste doue nu le lipsesce comiteteloru nóstre parochiali.

Daca vom face inse o revista asupra activitáti comiteteloru nóstre parochiali, si daca ne vom intrebá de resultatele aretate in acésta directiune in timpulu, de cand ele functionéza pre bas'a legii citate, — nu vom poté se ne incantámu pré multu de ceeace s'a facutu pe acestu terenu.

Nu-i vorba, s'a facutu ceeace se va fi facutu; dar nici pre departe nu s'a facutu ceeace dóra s'ar fi potutu.

Si caus'a, pentru carea nu s'a potutu face mai multu, nu a potutu fi alt'a, decât ca fiindu noi in periód'a de transitiune, de siguru nu ne-am sciutu affá destulu de bine, si dóra n'am sciutu, se fimu destulu de practici intru aplicarea legii.

Am intratu in viéti'a constitutionala, avendu cu noi conscienti'a multeloru necazuri ale trecutului; si sciendu-ne in bisericu deveniti si noi dupa atâtea necazuri domni si stepani preste situatiune, póteca am crediutu, ca cu atât'a potem fi de o cam data multie-miti, si dóra vom fi si disu, ca avendu odata acésta domnia — celelalte potu se urmeze de sene. Cu ganduri de acestea s'a potutu intemplá, cá in multe lucruri, pre cari bine erá se-le facemu, dar nu le-am facutu — se damu dileloru rendu, — fara cá se avem in vedere, ca pre cât este de greu a-ti eluptá autonomia: toema asia de greu si dóra si mai anevoiosu lucru este a intarí si a face o putere mare si in a-deveru productiva din acésta autonomia.

Ei bine, biseric'a, ca si oricare institutiune din lume valoréza atât'a cât valoréza, si póte poporulu, din carele se compune. Si in poporulu nostru, nu in-

cape nici cea mai mica indoiéla, este multa putere de viétia, multu talentu si multe aplecari bune. In acelasi timp inse trebuie se constatàm, ca sunt, si potu se fia la poporulu nostru si unele „datine stangace.“

Poporulu nostru tiene apoi multu la datinele sale; si precum tiene la cele bune, de siguru tiene si la cele rele; ér datinele rele, cá si totu ce este reu in lume, numai reu potu face omului, carele se lasa condusu de ele. Cá se scapàm de urmàrile datineloru stangace, ele trebuiescu neaperatu sterpate, si acést'a dupa lege cade in prim'a linia in sarcin'a comitetului parochialu.

Noi cunóscemu bine, ba chiar semtimu greutàtile, ce le póte intempiná comitetulu intru realisarea missiunei sale.

* * *

La noi tóte sunt grele, si se cere multa munca, pentrucá se poti dice, ca ai facutu unu pasu inainte. Intre cele multe grele dóra nu este nimicu mai greu, decât a schimbá si a indreptá ceeace reu este in ale moravuriloru. Lumea, asia dicu ómenii, ca nu se póte maná cu umerii nici inainte, nici inapoi. Ea isi urméza cursulu ei, si din nefericire se lasa condusa mai multu, seau mai putien de curentele, ce vinu si se ducu, — fia bune, fia rele aceste curente.

Daca consideràm inse, cum se forméza aceste curente, cum vinu, si disparu, si cum ele lasa in urm'a lor numai desamagire: atunci noue asia ni-se pare, ca positiunea comitetului se usiuréza, si acestu insemnatu organu alu parochiei póte deveni capace a si implini cu succesu si missiunea, de carea vorbimu.

Cum este astadi lumea necajita, ómenii vedu de regula inaintea ochiloru lor mai multu reu, decât bine. Si este destul, cá in cutare seau cutare cestiuone unui omu mai vorbaretiu se i-se para negru unu lucru, carele dupa feliulu lui este albu, — se comunice cu patos si cu durere ceeace i-s'a parutu lui si altor'a, cá se-te poti apoi tredi de odata, ca ceeace ieri a fost o singura parere, si inca o parere retacita, se devina astadi unu feliu de opiniune publica, carea se imbórde si cele mai bune intentiuni.

Nu-i vorba, furtun'a trece inte, dar de multe ori lasa grele urmari dupa sene. Ómenii in timpulu furtunei au schimbatu vorbe, si póteca in decursulu iritatiei au mai sloboditu si câte o vorba mai grea, si o-a djsu intr'unu modu mai apesatu; si acést'a se semte apoi multa vreme, si din lucruri mici, si póteca cu totulu nevinovate adesea te trediesci, ca numai poti face se se intrunésca omu cu omu, pentrucá impreuna se seversiéscu o buna lucrare.

Ei, si unde a fost smint'a.

N'au judecatu ómenii cu sange rece atunci, cand li s'a spusu o vedere gresita, seau unu faptu, care n'a fost facutu de nimenea, si astfeliu s'a aprinsu foculu, si apoi foculu arde mai departe, pana cand sta, se-ti pustiiésca cas'a.

Daca este inse cinev'a, care se stinga scantei'a,

atunci totulu se domolesce, si ómenii si-vedu de lucru, si lucra in pace, lucra bine. Acést'a este ceeace asceptàm noi dela comitetele parochiali. Betranii satului se numescu ómenii, cari compunu comitetulu, ér caracteristic'a betraniloru este tactulu si intieleptiunea. Daca acesti betrani voru fi cu priveghiare la tóte cele ce se intempla in satu, si in locu de a-i conduce pre densii curentele pagubitórie, ce se potu ivi, voru dá densii prin tienut'a loru directiune iu tóte cele ce privesce biseric'a si scól'a, atunci situatiunea trebuie se-se schimbe in bine, si atunci dilnicu voru poté indreptá comitetele parochiali datinele stangace, precum si alte rele, ce se ivescu in parochia si intre parochiani.

* * *

Se semte bine omulu, cand in tóte cele ce lu-privescu, este investitu cu drepturi. Totu ce este dreptu inse in viétia publica invólva pre de alta parte o detorintia. Si daca cinev'a nu-si eserciéza la timpulu si cu tóta conscientiositatea drepturile, cu cari este investitu, atunci usioru se póte espune la totu soiulu de perplessitáti.

Aplicandu principiulu de sus la comitetele nóstre parochiali, vom dice, ca daca in ale parochiei sunt frumóse drepturile, cu care investesce legea aceste corporatiuni, si daca este o onóre pentru fiacare parochianu a ocupá locu in comitetu: atunci neaperatu se ascépta atát dela fiacare membru in parte, cât si dela comitetulu intregu, cá se caute, si se ingrijésca, cá acésta positiune se-o faca si manósa si productiva in ceeace privesce poporulu, carele l'a investitu cu acésta positiune.

Are multe necazuri astadi poporulu nostru. Si nu incape nici cea mai mica indoiéla aceste necazuri potu se provina si dela impregiurári nedependente de densulu; dar in acelasi timpulu sunt de siguru intre cele multe necazuri si de acelea, cari provinu din „datinele stangace,“ de cari vorbesce legea. Si cand cinev'a se apuca se se scape de necazuri si prin o munca indelunga se-si croiésca o stare si sórte mai buna: atnnci neaperatu trebuie se-se studieze mai antaiu pre sene, si se incépa cu delaturarea necazuriloru, delaturandu mai antaiu „datinele stangace,“ cari lu-conducu in necazuri. Si cand i-a succesu acést'a, atunci de siguru i-succede a dá o directiune mai favorabila si impregiuráriloru din afara.

Datinele stangace sunt nesce dusmani, cari si-facu locu, si voiescu se se afirme in propri'a nóstra casa; ér dusimanulu din casa este mai greu de esterpitu, decât dusimanulu din afara, si érase cand ti-succede se scoti dusimanulu din casa, atunci dusimanulu din afara siabesce, si in curend devine imposibilu.

Daca vor lucrá comitetele nóstre in acésta directiune, si aplicandu legea le va succede se scóta dusimanulu din casa, atunci se intielege de sene, ca totulu se va schimbá, si va trebui se se schimbe spre mai bine.

Apostolulu Pavelu.

(Viéti'a si activitatea lui).

Caractere mari, cari, desi nu i-au intielesu contimporanii loru, — prin incordare nentruptă a puterilor lor au tinsu la realizarea vre-unui scopu maretu, privitye totdeun'a si intre ori si ce impregiurari, au o inriurintia binefacetore. O vointia ce nu se sparie de orice pedeci, energia in cugetare, carea tiene cu taria de feru la principiile si vederile sale, desi multimea le intimpina cu batjocura si dispretiu, resolutiune deplina intru aperiarea acelu principii si vederi: tote acestea sunt lucruri, cari ne inpintenesu la activitate, ne umplu de entusiasmulu celu mai ferbinte. A privi viéti'a astorfeliu de persone e folositoriu, mai vertos in timpuri de acelea, cand indiferentismu si amortiel'a amenintia cu morte tendintiele mai nobile ale omului, in timpuri de acelea cand e aprupe periculu cá se cada victima acelu indiferentismu avutulu celu mai neaperatu alu omenimei, consciinti'a religioasa. O atare personalitate ni presinta istori'a bisericiei crestine in viéti'a apostolului Pavelu, pe carele cu dreptu lu-si numesce „apostolulu lumii, apostolulu gintiloru.“ Viéti'a si activitatea lui dupa indicarile ce le aflamu in faptele Apostoliloru si epistolele adresate catra diferitele comune bisericesci intemeiate de densulu si dupa cele ce ni-a pastratu in privinti'a acest'a traditiunea bisericésca, este urmatorea:

In partea de médiadi a Asiei mici, in fatia cu coltiulu resariteanu a insulei *Cypru*, in departare de câte'vea ore dela tiermurile marii erá, si se afla inca astadi crasiulu *Tarsu*, odinóra capital'a provinciei romane Cilicia; e la inceputulu erei crestine locu insemnatu nu numai in privinti'a industriei si a comertului, dar infloriau art'a si sciintiele, si in proportiune cu celelalte provincii romane putem dice ca in privinti'a religiositatii stá mai pe sus decât acelea. Asia erá in deosebi latitu cultulu lui *Baal* si cu acest'a in legatura a lui *Sandan* (dieulu sórelui). Serbatorea principala a acestui dieu erau *Sacee*-le, imitare a serbatorii colibeloru la Iudei, si se incheia cu arderea regelui serbatorii, in loculu carui'a in *Tarsu* puneau pe rugu o papusia, dar in alte parti intr'adeveru lardeau pe acel'a, carele avea acestu rol.

In acestu locu alu culturai eline, alu cultului acestui'a paganu, se aflá si unu numeru considerabilu de Iudei, cari precum si in alte orasie unde se aflau, locuiau intr'o parte deosebita cu totulu, izolati de ceialalti locuitori, pastrandu-si curatu caracterulu teocraticu, evitandu ori-ce atingere cu paganii. Ei aveau aversiune mare catra cultulu dieului *Sandan* si despretuiau filosofi'a pagana. Cu acésta rivna religioasa erá impreunatu si unu entusiasmulu nationalu. Ei totu mai nutreau inca speranti'a ca se vá restitui statulu unitaru teocraticu israeliteanu de odinóra, ca se vá reedificá Ierusalimulu si templulu, de unde se inaltiau rugatiunile poporului celu alesu catra Iehovah. Tote aceste s'au doveditu in fapta cu ocasiunea re-

scólei de mai tardiu, cand Israelitenii din *Tarsu* s'au espusu de a aperiá Ierusalimulu cu sangele loru propriu in contra ostiriloru lui *Vespasianu* si a lui *Titu*.

Dintre Iudeii acesti'a a esitu apostolulu Pavelu, nascutu cam in acelasi timpu, cand a esitu din orasiulu neinsemnatu alu Galileei vestea despre Domnulu nostru *Isus Christosu*. Astfeliu s'a ingrijitu intiepleptiunea dumnedieésca, ca cu tramiterea Mantuitorului lumii, se fie si unu vasu alesu, carele se duca vestea despre venirea Mantuitorului peste marginile anguste ale Palestinei pana in centrulu imperiului roman, chiar in capital'a acestui'a.

Nascutu in *Tarsu*, unde dupa cum am vediatu, pe de o parte erá comunicatiune mare cu celelalte parti ale imperiului in urm'a comertului ce-lu portá, i-se dadu ocasiune de a cunosce ómeni de diferite caractere, cu diferite datine si vederi religiose, — pe de alta parte se pastrá si cultivá cu cea mai mare tenacitate caracterulu teocraticu jidovescu si ambitiunea nationala, astfeliu avu elu cea mai buna ocasiune de a-si impropriá tote acele insusiri si cunoscintie, cari in menirea sa mai tardia de apostolu alu paganiloru, nu potea se-i lipsésca. Aici a invetiatu elu indata din tineretie de a tractá dupa cerintia in modu corresponsiatoriu cu ómeni de diferitu calibru, asia ca mai tardiu a sciutu se se faca dupa cum cerea situatiunea momentana „tutororu tote“ „eliniloru elinu, iudeiloru iudeu“ „celoru de sub lege cá fiindu sub lege“ (I. Cor. 9. 20 urm.); aici si-a castigatu elu aceea nepreocupare in judecata, in urm'a carei'a a sciutu elu mai tardiu se se desfaca de particularismulu celu nationalu-jidovescu si se privésca pe Dumnedieu de Dumnedieu alu tutororu ómeniloru si nu numai alu jidoviloru; aceea libertate spirituala, cu carea mai tardiu aduce elu datine si deprinderi pagane de cari altcum se scandalisau Iudeii, fiindcá stateau in reportu mai deapropu ori indepartatu cu idololatri'a — cá obiectu alu asemenariloru sale, asia asemána elu in epistol'a I catra Corinteni 9. 24. urm. luptele ce are a le suportá crestinulu adeveratu cu diferitele ispite ale vietii acestei'a, cu petrecerile de lupta ale greciloru in stadiu. Talentulu seu celu mare s'a deprinsu inca de aici cu nenumeratele greutáti si obstacule, cari le-a intimpinatu mai tardiu in viéti'a sa, aici a invetiatu a se inaltia peste interesele mersiave si a via numai pentru lucrulu, la carele l'a chiamatu vócea cea cerésca.

In privinti'a copilariei si junetiei apostolului sant'a Scriptura ni da numai putiene indicari. Totulu ce aflamu despre acest'a in faptele apostoliloru si aici — colo in epistolele sale e: ca parintii lui erau din seminti'a *Veniaminu*, si tatalu seu avea dreptulu de cive romanu, cáci elu singuru se provóca la acestu dreptu alu seu, cand sta la judecata inaintea procuratorului *Festu* (Fapt. Ap. 25. 11.) — Dar din asiediamintele Iudeiloru de atunci anume ca se punea mare pondu pe instruirea tineriloru mai vertos in cunosce-

rea legii si a datineloru religiöse, precum si din impregiurarea ca in tóte scrierile sale transpira o cunoscentia temeinica a tuturoru asiediaminteloru teocratice jidovesci, precum si a retaciriloru si prejudetieloru conationliloru sei potem cu dreptu conchide, ca apostolulu inca n'a fost lipsitu de acea instructiune, ci inca din copilaria, in cas'a parintésca a fost initiatu in tóte aceste, ca a luat si elu parte la propunerile rabiniloru cercetandu sirguintiosu sinagog'a. Dar si elu insusi ni spune Fapt. ap. 22. 3. ca a fost crescutu in Ierusalimu si instruat „la piciórele lui Gamalielu“ ¹⁾ si asia vedemu ca inca de timpuriu a trebuitu se ajunga la Ierusalimu, unde se aflá o sora a lui, — ascultandu in scól'a vestitului rabinu de pe acelu timpu, Gamaliilu, si asia elu avú parte de o crescere positiva, nu numai de cea obicinuita din cas'a parintésca. De acasa se chiamá cu numele jidovescu Saulu, si numai dupa ce a inceputu activitatea sa misionara intre pagani, a primitu numele Paulu, carele lu-recomendá mai bine inaintea acestor'a (Fapt. ap. 13. 9.)

Intre astfelu de impregiurári si pe langa atare crescere posedea elu o cunoscentia pe cât de vasta preatát si adenca a scripturei si asiediaminteloru israelitene pe de o parte, de alta parte éra si érá fórté strictu intru observarea si implinirea acestor'a, apartienendu sectei celei mai rigoriste de pe acelu timpu, a fariseiloru. Cât de bine cunoscea elu scriptur'a, se póte convinge usioru veri-cine cetindu macar numai un'a din scrierile sale, cugetarile lui suntu totu atâtéa citate; intru atât'a a petrunsu elu spiritulu adeveratu alu scripturei, ca tóte le esprima prin locuri din scriptura. Elu a studiatu scriptur'a dupa traducerea grecésca septuaginta, càci citatele din epistótele sale privitóre la T. V. se indrépta in parte preponderanta dupa septuaginta, si acést'a nu e cev'a lucru deosebitu, daca cugetámu ca pe timpulu seu israeliténii imprastiatu prin diferite parti ale pamentului si printre diferite popóre, au uitatu in parte mare limb'a cea biblica, si asia se folosiau de traduceri. Cu tóte aceste inse cunoscea si testulu originalu, càci unde traducerea grecésca nu-i convenia, citéza din testulu evrescu. Pe langa cartile sante se vede a fi cetitu Pavelu inca si alte carti apocrife de cuprinsu religiosu de pe timpulu seu, despre a caroru esistintia vorbesce si evangelistulu Luca la inceputulu evangheliei sale, — deórace in epistolele sale aflámu citate mai tardiu introduse cu formul'a „precum este scris“, ori „precum dice scriptur'a“, cari inse in cartile nóstre canonice nu se afla, abunaóra I. Cor. 9. 10 „In sperantia se are semenatoriulu si se traiere traiatoriulu, in speranti'a partasiei.“ s. m. d. Dar cunoscentiele lui nu se estindeau numai la lucrurile religiöse, ci elu cunoscea si autorii profani, càci ocaionalminte citéza si pe acesti'a in epistótele sale, asia

I. Cor. 15. 33. „Societatea rea strica moravurile bune“ este unu trimeter iambicu din o tragedia a lui Menanderu, ori Titu 1. 12. s. a.

Astfelu trebue se ni inchipuimu pe apostolulu Pavelu cá unu carturariu in intielesulu strinsu alu cuventului. Cá atare inse a invetiatu elu si o maestria. Érá adeca pe acelu timpu datin'a ca toti invetiati se aiba pe langa ocupatiunile loru spirituali si vre-o ocupatiune corporala, cá spiritulu se póta odichni, deci si-alegeau ocupatiuni cât se póte mecanice. Macesim'a rabiniloru in privinti'a acést'a érá: „e frumosu a sci legea, mai vértos daca acésta cunoscentia e impreunata cu óre-care meseria, prin care omulu si-póte castigá cele ale traiului“: si cá motivu la acést'a aduceau, ca ambele la olalta facu a uitá de pecate, in casulu contrariu spiritulu usioru se imprastie si se deprinde iute cu peccatulu. Asia dara nu numai din grija pentru traiulu vietii s'a introdusu datin'a acést'a ci prin ocupatiune corporala acomodata, érá sè se oprime sensualitatea, cá spiritulu se se póta miscá in sfere mai nalte. In Tarsu mai vértos se prepará unu feliu de panura grósa din peri de animale, care serviá pentru acoperirea corturiloru, si acésta meseria precum ni spunu Faptele Apostoliloru, a invetiát'o si Pavelu (Fapt. ap. 18. 3), si cu acést'a érá elu adese avisatu de a-si castigá cele necesare, numai cá se nu le fie spre greomentu credintiosiloru sei intretinerea lui, dupa cum o spune acést'a elu insusi in multe locuri. (Fapt. ap. 20. 34.)

In privinti'a corporala érá apostolulu — intru cât potemu conchide la acést'a din cele ce avemu in sant'a Scriptura, — mai multu de statura mica, de o constructiune debila, in cât prin esteriorulu seu nu impunea de feliu. Asia se tânguesce elu singuru adese ori in epistolele sale de slabitiune corporala, amintesce adese de morburi cari lu-nepacinescu: Fapt. Ap. 14. 12 ni se spune ca trecéndu impreuna cu Varnava prin Lycaonia locuitorii din Lystra lu-tieneau pe Varnav'a, carele avé o infatisiare mai imposanta-de Joe, ér pe Pavelu de Hermes celu micu si elocentu, sociulu nedespartitu a lui Joe, de câte ori se pogorá acest'a pe pamentu.) Totu acea potemu deduce si din cuvintele contrariloru sei aflatóre in epistolele sale; asia aflámu II. Cor. 10. 10. „Epistótele lui, — dicu acestia, — suntu grele si aspre, presentia lui corporala inse e slaba si cuventulu lui de despretiuitu“ s. a; — Dar cea ce i-a denegatu natur'a in privinti'a corporala, i-a daruitu cu prisosintia in privinti'a spirituala. Pe scurtu potemu dice, ca „pentru personalitatea lui Pavelu e caracteristicu contrastulu ce esista intre slabitiunea esterióra si deplinatatea interna (II. Cor. 4. 7, 10). Elu apartiene natureloru, pe cari multimea nu-i baga in seama, dar cari se pricepu a lan-

¹⁾ Espressiunea luata dela datin'a ca rabinii siedeau pe o catedra mai nalta, ér elevii pe scaune séu banci mai jóse, ori chiar si pe pamentu.

²⁾ Credinti'a acést'a a loru se esplica de acolo, ca esista inca mitulu ca in vechime Joe si Hermes petrecéndu in acele parti, au remasu in conacu la o pareche seraca, Filemonu si Baucis, (Ovid. metam.)

tiui cu atât mai tare catra sine unu cercu mai angustu, pentru ca cunoscu in acest'a fie care inima, si caus'a fiecarui'a o face de cauza a sa".

(Va urmă)

Protocolu

luatu in conferinti'a preotiesca-invetiatorésca din tractulu protopresviteralu alu Aradului, tienuta in Aradu la 26. Noemvre (8. Decemvre) 1885. Conform cerculariului Consistorialu dto 15/27 Oct. 1885 Nr. 3825.

(Continuare si fine.)

5. Dupa trecere la ordinea dilei se iea la desbatere punctulu 1 din programa, care punctu contine urmatórele:

„Bas'a ori carei bune lucrari fiindu bun'a intielegere intre factorii conlucratori, care durere, la noi in multe locuri lipsesce: in conferintiele mixte procsime, se se recomende tuturoru preotiloru, invetiatoriloru, si onoratoriloru nostri, cea mai buna intielegere intre sine, dar si facia cu poporulu, indicanduli-se cât de bine se intielegu unii dintre preotii si invetiatorii nostri intre sine si cu poporulu, si cât de bine se intielegu si preotii si invetiatorii altoru confessiuni intre sine si cu credinciosii loru, si asia se li se puna la inima cu tot-deadinsulu aceea buna intielegere.

Daca inse si dupa aceea totu s'aru mai ivi in carev'a parochia vr'o nentielegere; preotulu si invetiatorulu se-o arate numai decâtu protopresviterului concerninte, ér acest'a cercetandu-o numai decât, se cerce a o complaná si a delaturá causele, cari apartienendu cumv'a resortului scolaru, au a se regulá cu concursulu inspectorelui; ér neputandu-le complaná si regulá, séu fiindu de natura mai grava, le va notifica Consistoriului.“

La desbaterea acestui punctu ia cuventulu Emericu Vasiliu Stanescu si constata, ca divergintiele între ómeni sunt lucruri vechi, si spre indreptarea acelor'a se recere ca ómenii se nu fie ómeni, ci fiintie mai pre susu; daru si altcum divergintiele au izvorulu loru in susu, de unde apoi se pogóra in josu, deci reulu se se saneze mai antaiu susu, cáci in josu de sine urméza; propune a se lua punctulu acest'a din programa spre scire.

Ioanu Ciór'a dechiara, ca pentru a-se realisá cele espuse in punctulu 1. din programa, adeca bun'a intielegere între preoti, invetiatori si onoratori sunt doue cai: antaiu cá cu privire la preoti si invetiatori se se reguleze raportulu dintre ei, ca se se scie, cine cui e supusu, preotulu invetiatorului, ori invetiatorulu preotului; cáci astfelu reulu se póte saná prin introducerea disciplinei: a dou'a — cu privire la onoratori, se se constate la aseminea adunari in viitoriu numele comuneloru si individiloru, între cari s'au aretatu neintielegere; deci propune ca in sensulu acest'a se se aducá conclusu.

Augustinu Hamsea dá o insemnatate cu multu mai mare punctului de sub desbatere, decâtu se se tréca preste elu cu óresi care usiurintia si dice: Este adeveratu, ca nentielegerile dintre ómeni, precum a accentuatu acest'a unulu dintre dnii antevorbitori, sunt lucruri fórte vechi. Le vedema din nefericire ivindu-se la cei dantaiu ómeni, si istori'a neamului omenscu si-incepe firulu — enarandu-ne unu omoru între frati. Le vedemu apoi aceste nentielegeri de a lungulu istoriei manifestandu-se in mesura mai mare, seau mai mica la tóte popórele, — asia incát dreptate a avutu unulu dintre dnii antevorbitori, cand a disu, ca aceste nentielegeri forméza unu feliu de atributiune a neamului omenscu. Au vediutu, si s'au convinsu inse ómenii inca din vechime, ca nu este bine astfelu, si ca isvoru de nefericire omensca sunt aceste nentielegeri. De aceea alaturia, cu ele vedemu pre de alta parte inca din vechime

manifestandu-se si incercandu-se a-se ridicá totu mai multu la valóre la tóte popórele tendenti'a de a-se ingradi in contra loru si de a-le face capetu prin legi si percepte morale, precum si prin o buna educatiune.

Ba mai multu, omulu in acésta tendentia a s'a nu a fost lasatu de sine, ci precum se scie, Celu ce l'a creatu nu l'a lipsitu pre omu nici in acésta privintia de scutulu si ajutoriulu seu si prin descoperirea dumnedieésca, sigilata cu sangele Fiului seu, restignitu pre cruce — i-a datu in acésta directiune unu indreptariu siguru prin legile si invetiaturile cele vecinice, cuprinse in acésta descoperire.

Si precum faptu istoricu este: ca nentielegerile dintre ómeni au spartu cetáti, au omoritu ómeni, si au causatu omenimei totu feliu de nenorociri: tocma asia faptu istoricu este, ca legile si invetiaturile, cuprinse in descoperirea dumnedieésca au produsu multime de martiri, multime de santi, cari desi ómeni, n'au sciutu nici odata de divergintie si neintielegeri; ci prin faptele si esemplulu loru au pusu basa, si au contribuitu la desvoltarea unanitatii.—

Ei bine, ne-am adunatu aici ca bisericieni si crestini in o adunare bisericesca — avendu de basa in discussiunile nóstre descoperirea dumnedieésca! Ce ar insemná óre, daca noi am trece asia de usioru preste acestu punctu? Eu credu, ca nimicu alt'a, decât ne-am taiá insine ramur'a pre carea ne rediemámu, si chiar ne-am regá caracterulu nostru de crestini si bisericieni.

Adeveratu este, ca nici noi preotii si invetiatorii nu suntem „fiintie mai pre sus.“ Ómeni suntem si noi, dar nisce ómeni, cari pregatiti prin scóla si educatiune am luat asuprane sarcin'a de a desvoltá tendentiele cele bune, proprie naturei ómenesci si a-le sterpi si nimici pre cele rele. Cum vomu poté inse face acést'a, daca noi insine vomu dechiará, si ne vomu dá testimoniulu, ca nici facia de noi insine nu o potém face acést'a, si nici noi între noi, ómeni de aceea si stare si positiune, nu potém traí in buna intielegere?

Dar a disu unulu dintre dnii antevorbitori, ca „divergintiele de altcum au izvorulu loru de sus, de unde apoi se cobóra injos, deci reulu se-se saneze mai antaiu susu.“ —

CREDU, ca am intielesu bine pre dlu antevorbitoriu, si daca l'am intielesu, rogu, se-mi fia permis a-mi esprime si eu vederile in acésta cestiune. Cei de sus, superioritatea bisericesca, sciu si eu, ca au multu de lucru cu neintielegerile, de cari este aici vorb'a. Sciu, si aceea, ca acesti ómeni in cadrulu legii si de dupa positiunea loru si-dau tóta trud'a se impace aceste nentielegeri, si se-le faca se inceteze. O-a facutu acést'a superioritatea bisericesca in trecutu si o face si astadi. Si vorbindu de succesu este departe de mine de a o laudá. A provocá inse la unu esemplu, credu, ca-mi este permis. Voiu aminti adeca faptulu, ca de cand este lumea tóte statele au pedepsitu pre cei ce facu rele; dar cu tóte acestea si astadi sunt ómeni, cari facu rele, si statele cu pedepsele loru nu i-a potutu pre acesti ómeni abate din calea loru. Si de siguru nu i-a potutu pentru aceea, pentruca omenimea inca nu a ajunsu stadiulu, cá inim'a omului se fia astfelu formata prin o buna educatiune, pentruca ea se-i fia judecatoriu, si in a-se corege se n'aiba trebuintia de medilócele de corectiune ale altor'a.

In lume si facia de ómeni póte se fia departe acestu stadiu, seau chiar se fia nerealisabilu. Cand este inse vorb'a de nentielegerile dintre noi, dintre preoti si invetiatori, elu póte se fia fórte aprópe. Repetu, suntem ómeni cu chiamarea de a conduce pre altii, si naturalminte noi suntem ómeni formati, ómeni gat'a, si ómeni, cari dilnicu avem detorintia a-ne formá. Acum s'ar poté óre presupune despre

noi, cá se nu ne potemu fi insine judecatori si indreptatori, atunci, când ne vomu face consciinti'a nóstra foru disciplinariu? Eu credu, ca nu. Si acést'a este propriamente cece se cuprinde in cerculariulu consistorialu. Face adeca acestu cerculariu apelu la inim'a si consciinti'a nóstra, cá in tóte agendele se fimu mai bagatori de seama, si se nu ne permitemu nimicu prin ce am dá ansa cá mai putienu la nentielegeri. In contactulu oficiosu, seau privatu dintre noi se-ne portámu astfelu, cá se ne disciplinámu prin inim'a si consciinti'a nóstra, si se nu ne permitemu nimicu prin ce am dá ansa, cá altii se-ne disciplineze. Acést'a este unic'a cale dar o cale sigura pre carea pasindu vom poté face, cá pentru totdeun'a se dispara orice nentielegere dintre noi.

Si daca, precum nu am nici cea mai mica indoiéla, petrunsi vom fi de scopulu, pre carele lu-urmárimu prin chiamarea si oficiele nóstre, nu se póte, cá pre acésta cale se nu pot'em pasí cu tóta siguranti'a inainte.

Inainte de a terminá voiescu a mai amintí numai o singura impregiurare. Am auditu chiar la acestu punctu când s'a vorbitu de „cei de sus si de cei de jos“ facendu-se alusiunea, ca „dela capu se impute pescele.“ Eu nu voiu di'e nimicu alt'a facia de acésta ilusiune, decát, ca unde ar fi noroculu se fia asia? unde ar fi noroculu, ca in cerculu nostru de activitate, se potem aréa cu totii aceleasi rezultate, pre cari le aréa acelu capu, la carele s'a facutu alusiune? Si fienduca acea alusiune s'a adusu in legatura cu neintielegerile, mi-permitu a Ve atrage atentiunea asupra faptului: ca cine sémena ventu, secera fartura, si cine propaga nentielegeri, acél'a daríma, si nu edifica. Noi nu vedemu aici la diecesa nici furtuni, nici darimaturi; dincontra vedemu fapte frumoése si inceputuri bune si solide, cum nu pré le poteam vedé mai nainte. Astfelu, asia credu eu, ca aceste fapte nu merita alusiuni de natur'a celei de susu, ci cu totul altceva aru fi in dreptu se-se ascepte dela noi.

Dupa tóte acestea mi-permitu a face urmatóri'a propunere: Preotii si invetiatorii intruniti in conferintia luámú argagiamentulu a lucrá din tóte puterile, ca intre noi sè-se produca cea mai buna armonia spre a poté lucrá cu mai multu succesu la promovarea causeru comune bisericesci — scolarie si la inaintarea poporului nostru.

Vasilu Olariu spune ca, neintielegerile intre preoti si invetiatorii provinu adeseori din sminta administrativa, densulu espune casulu concretu ce-lu scie din esperintia, si anume, ca in afaceri scolarie organele administrative corespundu cu invetiatorii pe cale directa si cu incunjurarea oficiului parochialu, adeca incungiurandu pre preotu, de aci apoi preotulu in tóte trebile invetiatoresci si scolarie neavendu nici o cunoscintia despre dispusetiunile superioére esistente, vine cu invetiatoriulu in colisiune, deci propune: cá sè se céra dela locurile competinte, cá in viitoriu corespondintiele intre invetiatorii si autoritatea superioéra scolaria sè se faca pe calea oficielu parochiali.

Dr. Giorgiu Popa, reflectéza la opiniunile ante-vorbitoriloru cari au accentuatu disciplin'a si subordinatiunea, si dice: Când este vorba de o buna intielegere intre preoti si invetiatorii, de o armonia, asia dicend de amicéti'a si conlucrare colegiala la scopulu comunu ce-lu au preotii si invetiatorii, atunci la acea intielegere anevoia vom manecá din punctulu de vedere alu disciplinei si alu subordinatiunei, de aceea cauta se dăm la o parte cestiunea, cá cine este mai mare, preotulu séu invetiatoriulu, si cá cine se asculte: preotulu de invetiatoriu, séu invetiatoriulu de preotu? si dupa delaturarea acestoru intrebari, se ni luám cu totul altu punctu de manecare, adeca acél'a alu umilintiei ce ni-lu impune Domnulu nostru Isus Christosu când dice „cá celu mai mare canta se fle celu mai micu,

si carele este sluga la toti acél'a este celu mai mare.“ Cu acestu principiu alu umilintiei, practicatu si de preoti si de invetiatorii, nu vor mai cadé nici când in discordia si in neintielegeri; pre când din cestinnile de disciplina si de subordinatiune numai procese si certe se potu nasce. Dar cu ce medilóce se ajungemu la principiulu acél'a alu umilintiei si alu amórei crestine? Medilócele inca ni sunt aretate de Mantuitoriulu nostru, când dice: se chiemi pe fratele teu si se-lu infruntezi intre patru ochi, apoi între martori, si când nu s'ar corege nici de aceste infruntari, atunci sè se spuna aici in publicu, in mediloculu nostru, numele celui vinovatu. Cu adeveratu cá se recere o calificatiune a spiritului nostru, cá se ne potem inualfiá la sublimitatea doctineloru evangelice, si acésta calificatiune se presupune cá esistente degia in preotii si invetiatorii nostri, séu celu putien existe dorinti'a de a castigá acea calificatiune, carea dorintia si ea singura inca este unu motoru putinte spre scopulu subversantu. De almintre acésta procedura este nu numai comandata de Mantuitoriulu, ci este si din propria esperinti'a nóstra recunoscuta de o necesitate sciala, precum sunt necesarie tóte doctrinele sante, ce ni potem ilustrá de esemplu din acestu casu ce obvine adese in parochie: Mai in fiacarea este câte unu purtatoriu de vorbe, séu mai bine disu câte unu nascocitoriu, carele mergend la preotulu, i-spune cumca invetiatoriulu lu-vorbesce de reu, si mergandu la invetiatoriulu i-spune cumca preotulu lu-vorbesce de reu. Daca acum preotulu séu invetiatoriulu n'au tactulu recerutu, séu virtutea evangelica a rabadarii si a umilintiei, atunci densii se certa intre sine de se facu obiectu de indignatiune in parochia si nascocitoriulu ride in pumni. Asia se face ca insasi necesitatea unei convietuiri pacinice si oneste in societate, inca se ne aviseze la practicarea amintiteloru precepte ale Mantuitoriului relative la umilintia si indulgentia. Deci incheiu se ne ingagiámú si respective se repetimú ingagiarea nóstra promitiendu solonelu unulu altui'a ca vom nisuí, din resputeri a practica disele si demandatiunile Mantuitoriului nostru, in firma credintia ca asia vom ajunge la scopulu de o contielegere comuna.

Presedintele reasumandu tóte propunerile dechiara discusiunea asupra punctului 1 din programa de incheiata, ér conferinti'a decide.

Cei coadunati luandu in apretiuire cuvenita cele cuprinse in acestu punctu alu programei, conform invetiaturei evangelice — si-esprima dorinti'a cá in viitoriu facia de nentielegerile ce ar obveni între preoti, invetiatorii si onoratorii sè se aplice disele scripturei „ca se chiemi pe fratele teu si se-lu infruntezi între patru ochi, apoi între martori, si când nu s'ar corege nici de aceste infruntari atunci sè se spuna aici in publicu, in mediloculu nostru numele celui vinovatu“ si astfelu toti iéu asupra loru argagiamentulu de a nisuí, din resputeri la scopulu de a ajunge la o contielegere comuna.

6. Se iea la desbatere punctulu 2 din programa, carele dice:

„Dupa intemeierea bunei intielegeri între toti factorii conlucratori, preotii si invetiatorii au sè se cugete seriosu asupra modului de procedere la cultur'a poporului, spre care scopu de aici se recomanda cu tóta caldur'a, se starrúesca mai nainte de tóte, a se aplicá in tóte comunele, in statiunile invetiatoresci vacante, numai invetiatorii buni, si bine pregatiti; ér pentru a ajunge acést'a sè se silésca a ameliorá cât mai corespunditoriu dotatiunile invetiatoresci.

Ori ce pedeca ar stá preotului in cale la acést'a, pre care densulu n'ar potea-o delaturá, numai decát se o arate protopresviterului, cerendu delaturarea ei; ér când nici acést'a n'ar potea-o delaturá, se céra intervenirea consistoriului.

Sè se intoneze anume preotiloru, ca densii au celu mai mare folosu dela invetiatorii cei buni, deórece si-potu cresce prunciá acasa, pana cand vor fi apti de a intrá in gimnasiu; cáci unu bunu invetiatoriu, póte si trebe se faca acést'a, si asia nu vor fi siliti a-i duce si tienea inainte de timpu, la orasie."

Dupa Emericu Vasiliu Stanescu si in acestu puntu se póte ajunge óresi care resultatu numai daca de sus se face inceputu bunu, cáci la din contra tóta lucrarea celoru de josu nu póte produce resultulu doritu.

Dupa o desbateru mai interesnata, la carea au luat parte mai multi vorbitori, conferinti'a decide

A se luá punctulu 2 din programa la cunoscentia spre scire si acomadare, constatandu totodata, ca incát pentru salarielu invetiatoresci, acele in protopopiatulu Aradului sunt corespondietóre impregiurariloru locali.

7. Referitoriu la punctulu 3 din programa, carele contiene ca :

„Avendu invetiatoriu bunu, preotulu si invetiatoriulu vor sfatui si indemná poporulu, la tóte ocaziunile, pentru trimiterea prunciloru la scóla, intonandu-i ca in timpulu de acum si in viitoriu, numai omulu cu carte vá potea traí mai usioru, ér celu fara de carte abia o vá mai potea duce.“

Dr. Georgiu Vuia atrage atentiunea preotiloru si invetiatoriloru asupra frecuentatiunei scolare, si dice ca parintiloru s'ar poté dá indemnulu spre a-si trimite prunciá la scóla, daca scolarii s'ar deprinde in cetiri de scrieri populare, pre cari scolarii se le cetésca si pe acasa in audiulu parintiloru loru. Conferinti'a inse :

Primesce, luandu spre scire acestu puntu din programa. —

8. In punctulu 4 din programa se dice :

„Ne fiind de ajunsu a cresce numai tinerimea, ci trebuindu a se luminá si cei adulti : se recemenda preotiloru si invetiatoriloru, a cautá si pentru cei adulti modelu de a-i luminá, parte prin scóle de repetitie, parte prin conveniri si convorbiri ocazionali, parte prin cetire de opuri morale si instructive.“

La acestu puntu Vasilie Mangra afla de recomandatú cá sè se respandésca intre poporu cetirea scrieriloru populare.—

Romulu Ciorogariu pe langa aplicarea celoru dise de ante vorbitoriu, recemenda deschilinitei atentiunii a preotiloru crescerea si luminarea adultiloru, si spre ilustrare se provóca la preotii din Germani'a si alte state culte, unde preotii desvólta multa energia intru crescerea tinerimei adulte prin scoli de Dumineca, deci recemenda a se introduce si la noi asemine datini :

Decisu : Conferinti'a primesce punctulu 4 din programa, recomandandu-lu atentiunei preotiloru si invetiatoriloru, ca fiacare in sfer'a sa de activitate se faca tóte cele posibile ca scólele nóstre de repetitiune inca se produca resultatulu doritu.

9. Fiind timpulu inaintatu, presidiulu dechiara ca celelalte puncte din programa remanu spre desbateru la alta ocaziune cand vá conchierrá anume spre acestu scopu de nou conferintiá ; deci multiamesce celoru coadunati pentru zelulu doveditu in desbateru afaceriloru puse la ordinea dilei pentru conferinti'a de fatia.

Er Dr. Georgiu Popa continua dicendu :

Nu ne vom despartí fara se ni implinimu datorinti'a facia cu pré onoratulu domnu presiedinte alu nostru, intielegemu deforinti'a de a constatá la proto'olu zelulu, tactulu si amórea ce le-a manifestatu in conducerea consultatiuniloru nóstre.

De câte ori ne chiama, noi ne adunámu cu promptitudine si cu placere in jurulu Santiei Sale, convinsi din

esperintia ca veri cât de opuse ar fi parerile nóstre, iubítulu nostru presiedinte cu intieptiunea sa netediesce o-pusetiunile dintre noi, si de unde ne-am adunatu intr'unu spiritu de colegialitate, cand e se plecámu, ne sentimu si mai tare legati intre noi prin legaturu de amicétiá ; colegialitatea cede loculu seu la amicéti'a ce ni-a inspirat'o conducetoriulu nostru. Cand ar fi in cugetulu nostru, Ddieu l'ar face presiedinte si la mai multi, ca multi sunt cari au lipsa se fie legati mai strensus intre sine si cu totii de bisERICA si de natiune. Acést'a o asceptámu si o sperámu, in credinti'a ca Dumnedieu e acolo cu ajutorulu seu, unde sunt cugetele bune si curate.

Deci cu totii ne unimu in sentieminte cand esprimámu urárele pentru o lunga si fericita viétia domnului presiedinte, ca se ajunga scopulu si se véda traduse in fapta sperantiele cari au pusu inimile nóstre in o palpatatiune dulce.“

Aceste cuvinte fiind primite cu urári de „se traésca.“

Conferinti'a esprima recunoscentia protocolara presiedintelui pentru bun'a conducere.

10. Cu autenticarea protocolului, pe langa birou

Se coneredu Vasiliu Olariu si Elia Dogariu.

Cu aceste conferinti'a s'a incheiatu. Datu cá sus. urméza subscrierile.

D i v e r s e .

* *Chirotonire.* Astadi s'a chirotonitu intru preotu pentru parochi'a vacanta din Cladov'a clericulu absolutu Nicolae Crismariu. I-dorimu celu mai bunu succesu pre carier'a, in carea a intratu.

* *Altetiele Loru,* principele de coróna Rudolf si principes'a Stefan'a petrecu de câteva dile in insul'a Lacrom'a, unde au mersu, pentrucá Alteti'a S'a sè se restaureze dupa unu morbu, de carele a suferitu. Starea sanitaru a Altetiei sale este multiamitória.

* *Pretiuulu bucatelor in piati'a din Arad.* Vineri'a trecuta s'au vendutu bucatele aici in Arad cu urmátórele pretiuri : gráulu frumosu cu 7 fl. 75 cr. de medilocu cu 7 fl. 50 cr. gráulu secaretiu cu 7 fl. 20 cr. secar'a cu 5 fl. 30 cr. orzulu cu 4 fl. 90 cr. ovesulu cu 5 fl. 60 cr. v. a. cucuruzulu cu 4 fl. 70 cr.

* *Denumire.* Inspectorulu de scóle alu orasiului si comitatulu Aradu, dlu Arpad Varjassy a fost numitu definitivu in postulu, pre carele lu-ocupá pana acum in modu provisoriu.

* *O serbare in folosulu Ateneului* s'a arangiatu in sear'a de 4 Martie in sal'a teatrulu nationalu din Bucuresci.

D'ale timpului. Dilele babeloru, cunoscutu la romani de regula ca nisce dile schimbatióse, mai multu rele, decât bune, anulu aces'a s'au inceputu bine. In 1 si 2. Martie am avutu doue dile frumoése de primavéra. De atunci incóce ploi, mestecate si cu fulgi de néua, ér alaltaiieri pre la amédi timpulu s'a inseninatu, si pareca ar vré se urmeze dicetóriei, ca dupa plóia vine sóre. De altcum astadi este diu'a celoru 40 de santi maucenici, ecuinocliulu de primavéra, carele de regula produce in natura schimbare, si asia ne putem asceptá la timpulu frumosu, pentrucá economii se-si póte face lucrulu campului Cu privire la starea semenaturiloru din unele corespondentie, ce primimu din diferite parti ale diecesei aflámu, ca semenaturile de tótna in genere stau bine, ba in unele parti chiar fórtu bine ; si temerile, ca venturulu reci dia septamanile trecute aru fi stricatu, s'au doveditu, ca au fost nefundate.

* **Serbatórea patroniloru seminarielor in Bucuresti.** In diu'a de 30 Ianuariu a. c. — precum cetim in „Biserica ortodoxa romana“ seminariulu centralu din Bucuresti si-a serbatu pre patronii sei, pre marii dascalii ai biserice: Ioan, Vasile si Grigorie. Serbatórea s'a inceputu cu unu servitiu divin, oficiatu in biserica santei Ecaterina prin P. S. S. parintele arhieru Silvestru Pitesteanu, ér cantările au fost executate de corulu seminariulu. Intre asistenti in biserica pre langa profesori si elevi, precum si pre langa unu publicu numerosu se vedeau domnii: Demetriu Sturz'a, ministrulu culteloru si instructiunei publice, Sp. Haret, directorulu generalu alu aceluasi Ministru si D. Vitu, inspectorulu generalu alu scóloru secundarie. Dupa servitiulu divin invitatii au trecut in sala de receptiune a seminariulu, unde directorulu seminariulu prin o alocutiune acomodata salutá pre cei de facia. Dupa acésta alocutiune dlu Niculescu, profesorulu la catedra de istoria a desfasuratu tes'a despre principiile scólei romane. Imediatu dupa acésta a luat cuventulu dlu Ministru alu culteloru, carele prin o cuventare nimerita a aretatu legaturile dintre biserica, scóla si natiune. Serbatórea din sala de receptiune s'a terminatu printr'o urare adusa Seminariulu de catra Pré S. S. parintele Arhieru Inocentiu in numele Inaltu P. S. S. parintelui Metropolitu Primatu, aretandu totu de odata si parerea s'a de reu, ca din caus'a unei indispositiuni n'a potutu luá parte la acésta serbatóre. Dupa aceste discursuri cele doue coruri ale seminariulu au executatu mai multe imnuri de cuprinsu religiosu-nationalu, in care timpulu dlu Ministru s'a intretienutu cu persónele asistente.

* **Unu diamantu monstru.** — In acestu momentu se taie in Engliter'a celu mai mare diamantu, ce s'a potutu gasi pana acum in sudulu Africe. In starea bruta cantarea patru sute cincideci si septe carate. Nu se scie, cât are se-i iea din greutate operatiunea, ce i-se face acum si care are de scopu de a-i dá cea mai frumoasa stralucire, dar tóte probabilitátele sunt, ca vá cantari 94 caracte mai multu decât renumitul „Kohi-Noor“, pe care regina lu-pórta câte odata cá brosia si care a fost pretiutu o suta patru-dieci mii livre sterlinge (trei milióni si jumetate franci). Diamantulu Orloff, care impodobesce sceptrulu imperatului Rusiei si cantaresce mai putienu decât noulu diamantu, a fost platitu de Caterina II. in 1775, cu doue milióni doue sute cincideci mii de franci. Cine vá poté se pretiúesca acésta pétra scumpa si ei cine are se fie cumperatoriulu ei!

Concurse.

Pentru deplinirea statiunei invetiatoresci din **Soro-siagu**, se escrie concursu pe langa urmatórele emoluminte:

- 1., 100 fl. salariu in bani;
- 2., 5. sinice grâu;
- 3., 5. sinice cucuzu;
- 4., 12, orgii de lemne, din cari are a-se incaldi si scóla;
- 5., 116. centinarii fênu; si
- 6., cortelu cu gradina.

Doritorii cari voescu se ocupe acestu postu, au se si tramita recursele instruite cu documintele recerute si adresate comitetulu parochialu, le subscrisulu inspecto. cerc. de scóle in Totvárád, pana la **15. Martie a. c.**

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **VASILE BELESIU**, m. p. inspect. cerc. de scóle.

Comitetulu parochialu din Dieci luandu de basa decisulu V. Consistoriu de dto 19. Sept. 1885. Nr. 3285., prin decisulu seu din 18. Februariu a. c. prin acésta publica concursu pe statiunea invetiatoresca din **Dieci**, inspectoratulu Iosasielu, — protopresviteratulu Buteni; pe langa urmatórele emoluminte:

- 1) In bani gat'a 140 fl. v. a.
- 2) In bucate grâu, cucuruзу 10 $\frac{1}{2}$ sinici.
- 3) In lemne 9 stengini.
- 4) In fênu 140 portiuni.
- 5) Spese scripturistice 5 fl. v. a.
- 6) Spese conferentiale 5 fl. v. a.
- 7) Dela liturgii pentru vii si morti 20 cr.
- 8) Cuartiru si gradina corespunzetóre. Afara de aceste daca invetiatoriulu betranu Ignatie Bugarinu, va fi pensionatu din fondulu regnicolaru, sau se va mutá in alta statiune, — alesulu va mai primi inca pensiunea ce se da acestuia adeca: 40 fl. v. a. bani 3 $\frac{1}{2}$ sinice grâu, cucuruзу, 3 stengeni lemne, 60 portiuni fênu.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt poffiti a-si instruí recursele cu tóte documentele corespunzetóre instructiuniloru legali, adresate catra comitetulu parochialu din Dieci, ale trimite per All-Csil in Diecs, subscrisulu inspectoru scolariu cercualu, pana in diu'a de **25. Martiu a. c.**, cand va fi si alegerea. Recurentii sè se presenteze in vre-o duminica pana in diu'a de alegere, in sant'a biserica spre a-se face cunoscuti poporulu.

Din siedinti'a comitetulu paroch'alu.
Dieci, 18. Februariu 1886.

Georgiu Lupsi'a, m. p.
presied. com. par. Inspectoru scol. cerc.

Nr. 45. 1886.

Edictu.

Conformu decisulu Venerabilelu Consistoriu gr. or. oradanu de datulu 30. Decemvre 1885. Nr. 1189. B., — *Davidu Sustranu*, de religiunea gr. or. din Santmicilausulu mare serbescu, — carele de 23. de ani si-a parasitu cu neredintia pe soci'a s'a legiuita *Anna Tisza* de confesiune reformata — nascuta in Apátfalva — locuítóre in Oradea-mare, fara de a se sci loculu ubicatiunei lui, — prin acésta e provocatu cá in terminu de trei luni calculatu dela prima publicare a acestui edictu sè se presenteze inaintea scaunulu protopresviteralu alu tractulu Oradea-mare, cá foru matrimonialu de prim'a instantia, cáci la din contra, in procesulu divortialu intentatu contra lui la forulu amintitu, de soci'a s'a numita mai sus, si in absentia lui se va aduce sentintia meritoria, conformu §-lui 123. din Regulamentulu pentru procedur'a judecatorésca in cause matrimoniale.

Jac'a (Zsáka) 20. Februariu 1886.

Toma Pacala, m. p.
administratoru protopopescu.

Licitatiune minuenda.

Comitetulu parochialu rom. gr. or. din **Kétegyháza**, escrie concursu de licitatiune minuenda pentru repararea s. Biserici, ce se vá tiene la **30. Martiu (11. Aprilu) a. c.** in localulu scólei vechi n. m. la 11 óre.

Pretiulu de esclamare 362 fl. 15 cr. v. a.

Concurrentii au se depuna prealabilu vadiulu de 10%.

Informatiunile de reparare se potu primi dela subscrisulu preside.

Kétegyháza, la 1/13. Martiu 1886.

Iosif I. Ardeleanu, m. p. *Mihail Ardeleanu, m. p.*
not. comit. par. parochu, pres. comit. par.